WIKIPEDIA

Diplodocus

Diplodocus (nimen merkitys: ”kaksoissauva”) on sukupuuttoon kuollut sauropodeihin kuuluva dinosaurussuku. Lajit elivät myöhäisellä jurakaudella noin 155–145 miljoonaa vuotta sitten.[1] *Diplodocus* oli kasvinsyöjä ja käveli neljällä jalalla.[1]

Tieteellinen nimi, joka tarkoittaa ”kaksoissauvaa”, tulee *Diplodocuksen* hännän alapinnan luista. Ne olivat T-kirjaimen muotoisia, eivätkä V-kirjaimen, kuten useimmilla dinosauruksilla.[2]

Sisällysluettelo

Ulkonäkö ja koko

Diplodocus oli suhteellisen hoikka ja kevyt, mutta erittäin pitkä: eläin painoi 10–15 tonnia, ja pituus saattoi olla 29 metriä, josta kaulan osuus oli 7 metriä.[3][4] Sen kallo oli hevosmainen ja pieni verrattuna eläimen muuhun kokoon,[2] noin 60 senttiä pitkä.[5] Hampaat olivat tappimaiset, ja niitä oli vain suun etuosassa. *Diplodocuksen* hännänpään nikamat olivat surkastuneet, ja viimeinen kolmannes sen hyvin pitkästä hännästä oli erittäin ohut ja piiskamainen. *Diplodocuksen* selkä kallistui eteenpäin ja lonkat olivat olkapäitä korkeammalla, koska eturaajat olivat takaraajoja lyhyemmät.[2] Yhdysvaltalainen paleontologi Steven Czerkas on päätellyt 1990-luvulla tehtyjen löytöjen pohjalta, että *Diplocoduksen* niskaa, selkää ja häntää pitkin on saattanut kulkea rivi luisia piikkejä.[6]

Diplodocus hallorumia luultiin aluksi todella suureksi, 39–52 metriä pitkäksi, koska sen selkänikamat sijoitettiin väärin. Myöhemmin pituudeksi arvioitiin 33 metriä.[7]

Diplodocus

Diplodocuksen luuranko

Tieteellinen luokittelu

Domeeni:	Aitotumaiset Eucarya
Kunta:	Eläinkunta Animalia
Pääjakso:	Selkäjänteiset Chordata
Alajakso:	Selkärankaiset Vertebrata
Luokka:	Matelijat Reptilia
Ylälahko:	Dinosaurukset Dinosauria
Lahko:	Liskonlantioiset Saurischia
Alalahko:	†Sauropodomorpha
Osalahko:	†Sauropodit Sauropoda
Heimo:	†Diplodocidae
Suku:	†***Diplodocus*** Marsh, 1878

Synonyymit

- *Seismosaurus* Gillette, 1991

Lajit

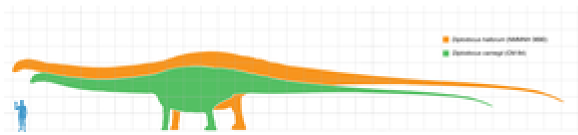
- *Diplodocus longus* (Marsh, 1878
- *Diplodocus carnegii* (Hatcher, 1901)
- *Diplodocus hallorum* (Gillette, 1991) (alun perin *Seismosaurus*)

Katso myös

Tästä tuli sen aiemman suvun nimi *Seismosaurus*: sen ajateltiin olevan maata järisyttävä.[8]

Diplodocus Wikispeciesissä
Diplodocus Commonsissa

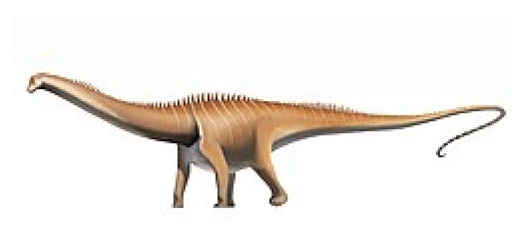
Löy

Diplodocus carnegii (vihreä) ja *D. hallorum* (oranssi) verrattuna ihmiseen.

Diplodocuksen kallo

Taiteilijan näkemys *Diplodocuksesta*.

Diplodocuksen fossiileja on löydetty Yhdysvaltojen länsiosista muun muassa Montanasta ja Kalliovuorilta.[9] Ensimmäinen löytyi vuonna 1878, ja paleontologi Othniel Charles Marsh antoi lajille nimeksi *Diplodocus longus*.[10] Fossiilit ovat yleisiä lukuun ottamatta kalloja, jotka usein puuttuvat muuten täydellisistä luurangoista. Järjestyksessä toinen löydetty laji, *D. carnegii*, on tunnettu yhdestätoista luurangon kopiostaan, jotka ovat esillä merkittävissä museoissa ympäri maailman. Ne on lahjoittanut yhdysvaltalainen liikemies Andrew Carnegie, joka vaikuttui luurangon koosta, kun se löydettiin 1900-luvun alussa. Carnegie oli hyvin kiinnostunut dinosauruksista, ja rahoitti 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa aktiivisesti paleontologisia tutkimus- ja kaivaustöitä.[2][6] Luurangot purettiin ja asetettiin oikeaan asentoon, kun 1980-luvulla ymmärrettiin, että sauropodit pitivät häntäänsä ilmassa.[2]

Diplodocus hallorum tunnetaan tähän mennessä yhdestä tukirangasta, jonka löysivät aivan sattumalta neljä retkeilijää Yhdysvaltain New Mexicosta vuonna 1979.[11][12] Paleontologi David D. Gillette tunnisti sen uudeksi lajiksi vuonna 1991 ja antoi sille nimeksi *Seismosaurus halli*.[13] Nimeksi tuli myöhemmin *Diplodocus hallorum*.[11]

Diplodocuksen luuranko

Elintavat

Ravinto ja hampaat

Diplodocus käytti teräviä etuhampaitaan tarttuakseen kasveihin ja lehtiin ja repiäkseen niistä palasia. Se pystyi mahdollisesti kohottautumaan seisomaan takajalkojen ja varaan syödessään lehtiä.[2] Hampaiden kulumien perusteella *Diplodocus* söi sekä puiden latvustosta että aluskasvillisuuden seasta.[6]

Miten se söi?

Osa tutkijoista uskoo, että eläin vain painoi puita alemmaksi syödäkseen ne lähellä maanpintaa, eikä voinut olla seisoma-asennossa pitkään. Toisin kuin aiemmin uskottiin, *Diplodocus* ja muut sauropodit pitivät häntäänsä koholla liikkuessaan, sillä maasta ei ole löydetty jälkiä hännän raahaamisesta. Tämän mahdollistivat

Diplodocuksen pään takaosasta hännänpäähän asti kulkeneet suuret jänteet, jotka ylläpitivät pitkän hännän ja kaulan tasapainoa.[2][14]

Miten se liikkui?

Kuin muut sauropodit, Diplodocus käveli neljällä jalalla. Diplocus oli norsun tapaan tukeva ja suuri ja molemmat eläimet ovat suuria ja tukevia olentoja, joten niiden kävelyliikkeen pitäisi olla samanlainen. Sen suuret jalat mahdollistivat Diplodocuksen liikkumisen arviolta 19-35 kilometriä tunnissa.[4]

Lähteet

1. Diplodocus (http://www.nhm.ac.uk/discover/dino-directory/diplodocus.html) *Natural History Museum*. Viitattu 26.2.2019. (englanniksi)
2. Brett-Surman, Michael K. (toim.): *Dinosaurukset*, s. 136–137. Suomentanut Kovanen, Jenni. Gummerus, 2004. ISBN 951-20-6547-9.
3. Diplodocus Fact Sheet (https://www.enchantedlearning.com/subjects/dinosaurs/facts/Diplodocus/) *enchantedlearning.com*. Viitattu 26.2.2019. (englanniksi)
4. Diplodocus was a Jurassic Sauropod (https://www.dinopit.com/diplodocus/) *Dinopit*. Viitattu 26.2.2019. (englanniksi)
5. Diplodocus (https://www.enchantedlearning.com/subjects/dinosaurs/dinos/Diplodocus.shtm) *enchantedlearning.com*. Viitattu 26.2.2019. (englanniksi)
6. Dixon, Dougal: *The illustrated encyclopedia of dinosaurs*, s. 138. Wigston: Hermes House, 2011. ISBN 978-1-84681-853-0. (englanniksi)
7. Herne, Matthew C. & Lucas, Spencer G.: *Seismosaurus hallorum*: osteological reconstruction from the holotype. Teoksessa Foster, J. R. & Lucas, S. G. (toim.): *Paleontology and Geology of the Upper Jurassic Morrison Formation*, 2006, nro 36, s. 139–148. New Mexico Museum of Natural History and Science Bulletin. Artikkelin verkkoversio (https://www.researchgate.net/publication/264499108_Seismosaurus_hallorum_osteological_reconstruction_from_the_holotype) Viitattu 28.10.2018. (englanniksi)
8. Brian Switek: Whatever Happened to Seismosaurus? (https://www.smithsonianmag.com/science-nature/whatever-happened-to-seismosaurus-78770907/) *Smithsonian.com*. 17.8.2010. Viitattu 26.2.2019. (englanniksi)
9. Michael Greshko: Fossil of young long-necked dinosaur found—and nicknamed Andrew (https://www.nationalgeographic.com/science/2018/10/news-diplodocus-juveniles-fossils-jurassic-paleontology/) *National Geographic*. 11.8.2018. National Geographic Partners. Viitattu 26.2.2019. (englanniksi)
10. Diplodocus (http://scienceviews.com/dinosaurs/diplodocus.html) *ScienceViews.com*. Viitattu 26.2.2019. (englanniksi)
11. Whatever happened to seismosaurus? (http://www.smithsonianmag.com/science-nature/whatever-happened-to-seismosaurus-78770907/?no-ist) 17.8.2010. Smithsonian.
12. John R. Foster: *Taxonomic status of Seismosaurus hallorum, a Late Jurassic sauropod dinosaur from New Mexico*, s. 149–161. New Mexico Museum of Natural History and Science, 2006. ISBN 1524-4156.
13. David D. Gillette: Seismosaurus halli, gen. et sp. nov., A New Sauropod Dinosaur from the Morrison Formation (Upper Jurassic/Lower Cretaceuos) of New Mexico, USA (http://www.jstor.org/discover/10.2307/4523404?sid=21105935892673&uid=2&uid=4&uid=3737976) *Journal of Verterbrate Paleontology, 11 (4)*. 1991.
14. Brian Switek: How Did Diplodocus Eat? (https://www.smithsonianmag.com/science-nature/how-did-diplodocus-eat-3696307/) *Smithsonian.com*. 18.7.2012. Viitattu 26.2.2019. (englanniksi)